

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/302/2021
Identifikačné číslo spisu:	8719204162
Dátum vydania rozhodnutia:	11.10.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8719204162.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Mgr. N. G., G., D. XXXX/X, zastúpeného advokátskou kanceláriou doc. JUDr. Jozef Tekeli, PhD. & Associates s.r.o., Košice, Hlavná 111/25, IČO: 52 651 258, proti žalovanému Mestu Snina, Snina, Strojárska 2060/95, IČO 00 323 560, o určenie neplatnosti výberového konania a iné, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 12Cpr/14/2019, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 29. apríla 2021 sp. zn. 18CoPr/4/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca má proti žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou doručenou súdu domáhal, aby určil, že výberové konanie na funkciu riaditeľa ZŠ P. O. Hviezdoslava, uskutočnené dňa 24. júna 2019 je neplatné, žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch z titulu poškodenia práv žalobcu pri výberovom konaní a následného zníženia spoločenskej vážnosti vo výške 5 000 eur a uplatnil si náhradu trov konania. Svoju žalobu odôvodnil tým, že v zápisnici z otvárania obálok a posudzovania kvalifikačných predpokladov zástupcovia zriaďovateľa v Rade školy uviedli nepravdivý údaj, že žalobca ako účastník výberového konania je zriaďovateľom odvolaný z funkcie riaditeľa školy podľa § 3 ods. 7 písm. c) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o štátnej správe v školstve“) pre závažné porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov. Žalobca tiež považoval kreovanie Rady školy a jej personálne zloženie na zasadnutí 24. júna 2019 ako výberovej komisie za nezákonné. Pod vplyvom nezákonného zloženia a diskriminačného konania členov Rady školy za zriaďovateľa, v priebehu konania odstúpil z výberového konania listom z 24. júna 2019, čím však neprestal byť účastníkom výberového konania. Dôvodmi odstúpenia boli diskriminačné praktiky zriaďovateľa, ktoré boli v rozpore s dobrými mravmi, spočívali v účelových zmenách, v obsadení zriaďovateľom delegovaných členov Rady školy.

2. Okresný súd Poprad (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 15. júla 2020 č. k. 12Cpr/14/2019-

277 určil, že výberové konanie na funkciu riaditeľa ZŠ P.O. Hviezdoslava uskutočnené dňa 24. júna 2019 je neplatné; žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch z titulu poškodenia práv žalobcu pri výberovom konaní, vo výške 1 000 eur; v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a rozhodol, že žalobca má voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí.

2.1. Súd zákonnosť výberového konania na funkciu riaditeľa ZŠ pri konštatovaní, že členovia rady školy boli do svojich funkcií kreovaní zákonným spôsobom, posudzoval ako proces začínajúci vyhlásením výberového konania a končiaci vymenovaním vybrateho uchádzača do funkcie. Ako vyplýva z predložených listinných dôkazov od roku 2015 do roku 2018 hospodárenie organizácie, v ktorej bol žalobca štatutárnym zástupcom, bolo opakovane kontrolované hlavným kontrolórom mesta so závermi, ako boli obsiahnuté v protokoloch o kontrolných zisteniach. Podľa uvedených záverov zo strany žalobcu malo dochádzať k porušeniu finančnej disciplíny a i. Uvedené zistenia viedli zriaďovateľa k uplatneniu hmotného postihu žalobcu odňatím nenárokovej časti platu a mali sa stať podkladom pre rozhodnutie zriaďovateľa o odvolaní žalobcu z funkcie riaditeľa školy v mesiaci apríl 2019 pre závažné porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov. Žalovaný nakoniec k odvolaniu žalobcu nepristúpil z bližšie nezistených dôvodov. Napriek tomu porušenie povinností a zámer odvolania žalobcu z funkcie riaditeľa zriaďovateľ určitým spôsobom spojil s následným výberovým konaním vyhláseným zriaďovateľom v mesiaci máj 2019. V zápisnici z otvorenia obálok aj v zápisnici zo zasadnutia Rady školy súvisiaceho s výberovým konaním práve člen Rady školy - zástupca zriaďovateľa dodatočne delegovaný zriaďovateľom opakovane deklaroval skutočnosť odvolania žalobcu z funkcie riaditeľa školy a právne zdôvodnenie, prečo aj v prípade úspechu takéhoto kandidáta, nemôže byť daná osoba menovaná do funkcie riaditeľa. /Výpovede svedkov I. I. U., V. I. D., kópie zápisníc z otvárania obálok a zasadnutia Rady školy/.

2.2. V konaní žalovaného, vykonania dodatočnej zámeny delegovaného zástupcu po otvorení obálok a jeho deklarovania nepravdivých tvrdení pred výberovou komisiou, je možné konštatovať, že proces výberového konania vo vzťahu k žalobcovi nebol transparentný a férový a zriaďovateľ vo vzťahu k jeho osobe nekonal v súlade s dobrými mravmi. Žalovaný neponúkol objektívne hodnoverné zdôvodnenie svojho postupu v priebehu výberového konania. Súd neuznal ako dostatočné vyjadrenie svedka V. D., že v danom období zastupoval ako prednosta mestského úradu aj vedúceho odboru školstva. Je bez právneho významu, že žalobca sa nakoniec samotného výberového konania 24. júna 2019 zúčastnil, no neodprezentoval, čo vysvetlil vo svojom liste adresovanom výberovej komisii. Práva, ktoré sa vykonávajú spôsobom rozporným s dobrými mravmi, nepoživajú právnu ochranu. Právnu ochranu požíva len taký výkon práv a povinností z pracovnoprávnych vzťahov, ktorý je v súlade s dobrými mravmi.

2.3. Pri zohľadnení dôvodov, pre ktoré súd pokladal výberové konanie za netransparentné, poškodzujúce žalobcu uchádzať sa o funkciu vedúceho pracovníka, porušujúce zásadu rovnosti uchádzačov, súd zvažil, že výška uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy je neprimerane vysoká. Pri zohľadnení zámeru zákonodarcu, že náhrada má plniť skôr satisfakčnú funkciu pre poškodenú osobu, výšku priznanej náhrady 1 000 eur pokladal za primeranú. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Náhradu trov konania vzhľadom na výsledok súdneho konania priznal žalovanému v rozsahu 100% z výšky prisúdenej nemajetkovej ujmy.

3. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“), na odvolanie žalovaného, rozsudkom z 29. apríla 2021 sp. zn. 18CoPr/4/2020 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie okrem výroku III., odmietol odvolanie žalovaného proti výroku III. rozsudku súdu prvej inštancie a priznal žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania vo vzťahu k žalovanému v rozsahu 100%.

3.1. Odvolací súd dospel k jednoznačnému záveru o správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie, na ktoré v celom rozsahu poukazuje. Navyiac k prejednávanej veci dodáva, že pri výberovom konaní realizovanom zriaďovateľom organizácie, u ktorého ide o funkciu, ktorá vzíde z výberového konania, je otázka rovnakého prístupu obzvlášť dôležitá. Priamo ustanovenia Zákonníka práce upravujú a zároveň predpokladajú v citovanom ustanovení [§ 13 ods. 1 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“)] povinnosť zamestnávateľa zaobchádzať zo zamestnancom rovnako. Z výsledkov vykonaného dokazovania vyplynuli závery, že žalobca dôvodne

dospel k záveru o nerovnakom zaobchádzaní k jeho osobe, v čase pred výberovým konaním pri delegovaní členov komisie a ich výstupmi.

3.2. K odvolacej námietke žalovaného o dôkaznej povinnosti žalobcu odvolací súd uviedol, že prenesenie dôkazného bremena na žalovanú stranu je v legislatíve SR obsiahnuté od roku 2001 v Zákonníku práce z 2. júla 2001 (§ 13 ods. 5) a zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) (ďalej len „antidiskriminačný zákon“) rozšíril zákaz diskriminácie z pracovnoprávnej oblasti aj na iné sféry spoločenského života, je úprava dôkazného bremena obsahom tejto normy v § 11 ods. 2. Nezakladá sa pravde, že súd prvej inštancie vychádzal pri hodnotení dôkazov len z emotívnej výpovede žalobcu. Súd prvej inštancie vypočul v konaní svedkov, vyhodnotil obsah zápisnice, v ktorých odzneli prezentované stanoviská členov výberovej komisie. Postup súdu prvej inštancie pri hodnotení dôkazov, aj vzhľadom na „obrátené,“ dôkazné bremeno, bol vecne správny.

3.3. K námietke odvolateľa týkajúcej sa priznanej nemajetkovej ujmy pre žalobcu, vychádzajúc z požiadaviek únieového práva, podporených relevantnou judikatúrou, primeranému zadosťučineniu, (ktoré najskôr zodpovedá sankciám podľa antidiskriminačných smerníc Únie) možno prisúdiť nielen základnú satisfakčnú funkciu, ale aj funkciu sankčnú. Sankčná funkcia náhrady znamená, že cieľom má byť nielen kompenzácia diskriminovaného, ale skôr potrestanie diskriminujúceho za protiprávne konanie, ktorého sa dopustil, a ktorým diskriminovanému spôsobil ujmu, a odradiť ho alebo akúkoľvek tretiu osobu od opakovania takéhoto konania v budúcnosti. Podľa § 9 antidiskriminačného zákona poškodená osoba sa môže domáhať náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v prípade, ak by primerané zadosťučinenie nebolo dostačujúce, najmä ak nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania bola značným spôsobom znížená dôstojnosť, spoločenská vážnosť alebo spoločenské uplatnenie poškodenej osoby, môže sa tá domáhať aj náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Sumu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a všetky okolnosti, za ktorých došlo k jej vzniku. V tomto konkrétnom prípade išlo o výberového konania na vedúcu funkciu a priznanie nemajetkovej ujmy pri zistení nerovnakých podmienok výberového konania u žalovaného, plní funkciu odradzovaciu pre žalovaného, ktorý z podstaty svojho postavenia realizuje výberové konania pri obsadzovaní rôznych pracovných pozícií. Odvolanie žalovaného vo vzťahu k zamietavému výroku III. rozsudku súdu prvej inštancie odmietol podľa § 386 písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v potvrdzujúcej časti a v časti náhrady trov odvolacieho konania podal dovolanie žalovaný, jeho prípustnosť odôvodnil § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Žalovaný žiadal zrušiť rozsudok odvolacieho súdu a vrátiť mu vec na ďalšie konanie. Žalovaný navrhol odložiť právoplatnosť a vykonateľnosť napádaného rozsudku.

4.1. Žalovaný vymedzil dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP tým, že odvolací súd neodôvodnil viaceré pre rozhodnutie zásadné otázky a iné podstatné skutočnosti posúdil rozporuplne. Skutkový stav ohľadom vyjadrenia zástupcu zriaďovateľa, že žalobca by nemohol byť úspešný vo výberovom konaní podľa zápisníc a výsluchu svedkov v bode 4. napádaného rozsudku je v rozpore s výpoveďou svedka Ing. I. D. v bode 12. Túto skutočnosť odvolací súd posudzoval v prospech žalobcu a v neprospech žalovaného. Svedok poprel aj to, že by povedal, že žalobca nebude zvolený ani v prípade úspechu vo výberovom konaní. V bode 25. bolo sucho konštatované a nekriticky prebraté tvrdenie, že bolo vôľou primátorky ustanoviť M. D. a nepodporiť žalobcu.

4.2. Žalovaný formuloval v rámci dovolacieho dôvodu § 421 ods. 1 písm. a) CSP túto právnu otázku: „Je postačujúce pre tvrdenie ohľadne vzniku diskriminácie určitej osoby len jej konštatovanie v zmysle právnej úpravy a porušenia zásady dobrých mravov alebo je nutné aj predložiť žalobcom relevantné dôkazy, z ktorých možno dôvodne usudzovať, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo, teda dôkazy rozdielného zaobchádzania s obeťou diskriminácie v porovnaní s inou osobou podľa zákona č. 365/2004 Z.z.“ Podľa žalovaného z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že na preukázanie diskriminačného konania postačuje jeho konštatovanie a skutočnosti, o ktorých sa len tvrdí, že sú pravdivé. Nesprávnosť odôvodnenia má spočívať v tom, že svoj právny názor neodôvodnil v súlade so závermi uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) z 29. septembra 2015 sp. zn. 6Cdo/449/2013.

4.3. Dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP vymedzil právnu otázkou: „Je prenesenie

dôkazného bremena na žalovanú stranu v prípade posúdenia otázky možnej diskriminácie týkajúcej sa výberového konania vedúceho zamestnanca podľa zákona č. 552/2003 Z. z. automatické, resp., má zaťažovať žalobcu i žalovaného pomerne, a tak i žalobca má svoje tvrdenia reálne preukázať?" V prípade vnútroštátnej úpravy platí, že dôkazné bremeno neťaží len a výlučne žalovanú stranu, ale ťaží aj žalobcu. Podľa žalovaného je zrejmé, že odvolací súd vykladal právnu skutočnosť zjavne v prospech žalobcu, ak dôvodil skoršou právnou úpravou, ktorá vec posudzovala jednostranne v inom meradle ako smernica Rady EÚ a poukázal aj na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/171/2008.

5. Žalobca sa k dovolaniu vyjadril tak, že žiada, aby najvyšší súd dovolanie žalovaného odmietol, resp. zamietol.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom [§ 429 ods. 2 písm. b) CSP], v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

9. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

10. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namieste je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

11. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrváva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

12. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu vecí. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie

skutkového stavu sú povolané sudy prvej a druhej inštancie ako skutkové sudy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

13. V dôsledku viazanosti dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasivita dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

14. Dovolací súd konštatuje aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

15. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

16. Žalovaný vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16.1. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej voľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

16.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je

výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľom namietanej procesnej vade.

16.3. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

16.4. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

17. Žalovaný vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, nesprávne zistenie skutkového stavu a rozporupnosť právnej argumentácie.

17.1. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vétrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*).

17.2. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Za predpokladu, že ide o rozhodné závery na ktorých stojí súdne rozhodnutie, keďže sa nevyžaduje odpoveď na každú vznesenú námietku. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

17.3. Podľa dovolacieho súdu, odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím súdu prvej inštancie, nemožno považovať za neodôvodnený, či rozporupný. V prejednávanej veci sa odvolací súd v odôvodnení svojho (dovoláním napadnutého) rozhodnutia v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie pokiaľ išlo o skutkové zistenia, vyhodnotenie rozhodujúcich skutočností a právne posúdenie veci. Podľa názoru dovolacieho súdu sa súdy nižšej inštancie vyčerpávajúco venovali všetkým pre vec rozhodným aspektom prejednávaneho sporu (viď body 10. až 19. rozsudku odvolacieho súdu v spojení s bodmi 56. až 67. rozsudku súdu prvej inštancie). Dovolací súd s poukazom na obsahovú stránku dôvodov rozhodnutí oboch sudov konštatuje, že tieto zhodne dospeli k záveru, že člen Rady školy zástupca zriaďovateľa dodatočne delegovaný zriaďovateľom nepravdivo opakovane deklaroval odvolanie žalobcu z funkcie riaditeľa školy a v zápisnici sa nachádza aj znenie § 3 ods. 15 zákon o štátnej správe v školstve, z ktorého vyplýva, že rada školy by ho v prípade tohto odvolania nemohla navrhnúť ako kandidáta na riaditeľa školy, čo vyplýva aj zo zápisnice z otvárania obálok zo 4. júna 2019 (č. I. 17 spisu). Súd prvej inštancie ani odvolací súd neposudzovali skutočnosti, ktoré boli zistené v konaní podľa toho, či boli v prospech alebo neprospech žalobcu alebo

žalovaného, keď okrem iného argumentáciu žalobcu o nezákonnosti zloženia Rady školy vyhodnotili ako neodôvodnenú. Dovolací súd pripomína, že rozhodnutie súdu prvej inštancie tvorí s rozhodnutím odvolacieho súdu jeden celok a tak k nemu treba pristupovať. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľa. Žalovaný tak v tomto kontexte neopodstatnene namietal existenciu vady v zmysle § 420 písm. f) CSP.

17.4. K prípadnej nespokojnosti dovolateľa s tým, ako súdy postupovali v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie a tiež ako vyhodnotili niektoré dôkazy (napr. skutočnosť ohľadne vyjadrenia zástupcu zriaďovateľa o nevymenovaní žalobcu ako úspešného uchádzača do funkcie riaditeľa), vec prejednávajúci senát dovolacieho súdu uvádza, že už podľa predchádzajúcej právnej úpravy nebolo dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (a zakladajúcim prípustnosť dovolania) nedostatočné zistenie skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého z dôkazov (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a 1Cdo/85/2010, 2Cdo/29/2011, 3Cdo/268/2012, 3Cdo/108/2016, 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011, 7Cdo/38/2012). Súčasná právna úprava na takomto názore zotrvala (v súvislosti s tým pozri 2Cdo/159/2017, 3Cdo/59/2017, 5Cdo/47/2017, 7Cdo/42/2017, 9Cdo/86/2020, 9Cdo/170/2020).

17.5. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP aj v dôsledku právnej argumentácie odvolacieho súdu, čím malo byť porušené jeho právo na spravodlivý proces. Dovolací súd k tomu uvádza, že už podľa predchádzajúcej procesnej úpravy dospel najvyšší súd k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením veci (viď R 54/2012 a tiež 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 7Cdo/26/2010, 8ECdo/170/2014). Podľa právneho názoru najvyššieho súdu nie je ani v súčasnosti (po 1. júli 2016) žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Na tom, že ani prípadné nesprávne právne posúdenie veci nezakladá dovolateľom tvrdenú vadu zmatečnosti, zotrval aj judikát R 24/2017 a tiež viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018, 9Cdo/86/2020).

17.6. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaného nie je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné, preto dovolanie v tejto časti ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

18. Dovolateľ v dovolaní uplatnil dovolacie dôvody v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

18.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

18.2. Právnym posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávne právne posúdenie veci nemožno preto vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu. Ani sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo jednoduché spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 432 ods. 2 CSP.

18.3. Okrem toho nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je, že dovolateľ uvedie právnu (nie skutkovú) otázku, ktorú dovolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Inak dovolací súd nemá možnosť posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, či ide o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sú splnené osobitné podmienky uvedené v

jednotlivých prípadoch, v ktorých citované ustanovenie dovolanie pripúšťa.

18.4. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia odvolacím súdom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Dovolací súd vo svojej súdno-aplikačnej (judikátornej) činnosti k tomu už v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017, 6Cdo/123/2017, 7Cdo/140/2017, 9Cdo/315/2020, 9Cdo/2/2021) uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená jasným, zrozumiteľným a nepochybným spôsobom. Dovolací súd je viazaný len tým, ako dovolateľ právnu otázku nastolí.

18.5. V preskúmvanej veci dovolateľ v dovolaní uviedol, že uplatňuje dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci, ktoré videl v nesprávnom posúdení právnej otázky, či „je postačujúce pre tvrdenie ohľadne vzniku diskriminácie určitej osoby len jej konštatovanie v zmysle právnej úpravy a porušenia zásady dobrých mravov alebo je nutné aj predložiť žalobcom relevantné dôkazy, z ktorých možno dôvodne usudzovať, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo, teda dôkazy rozdielneho zaobchádzania s obeťou diskriminácie v porovnaní s inou osobou podľa zákona č. 365/2004 Z.z.“ V súvislosti s touto otázkou uviedol, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, konkrétne od uznesenia z 29. septembra 2015 sp. zn. 6Cdo/449/2013, keď sa nezaoberal tzv. komparátorom, t.j. porovnanie jeho postavenia s postavením iného jednotlivca s rovnakými vlastnosťami a dôvodom vyčlenenia. Podľa žalovaného z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že na preukázanie diskriminačného konania postačuje jeho konštatovanie a skutočnosti, o ktorých sa len tvrdí, že sú pravdivé. Nesprávnosť odôvodnenia má spočívať v tom, že svoj právny názor odvolací súd neodôvodnil v súlade so závermi spomínaného uznesenia najvyššieho súdu. Z rozsudku súdu prvej inštancie v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom odvolacieho súdu však nevyplyva žalovaným tvrdený právny záver. Súd prvej inštancie v bode 63. odôvodnenia rozsudku poukázal na to, že porušenie povinností a zámer odvolania žalobcu žalovaný spojil s následným výberovým konaním, v bode 64. odôvodnenia rozsudku skonštatoval, že proces výberového konania s ohľadom na konanie žalovaného, dodatočnú zámenu zástupcov a deklarovanie nepravdivých tvrdení pred výberovou komisiou teda nebol vo vzťahu k žalobcovi transparentný a férový. Odvolací súd v bode 13. odôvodnenia rozsudku poukázal na správnosť názoru súdu prvej inštancie o nerovnakom zaobchádzaní k osobe žalobcu. Súd v predmetnej veci sa neodklonil od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu. Pri rozhodovaní súdy vychádzali nielen z tvrdení žalobcu, ale aj z ním predložených a označených dôkazov, tiež z ďalších súdom prvej inštancie vykonaných dôkazov, výsluchu žalobcu a svedkov i listinných dôkazov (k tomu porovnaj najmä bod 16. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie). Nastolenou právnou otázkou sa dovolateľ v podstate dožaduje odpovede, či a prípadne v akom rozsahu ťaží dôkazné bremeno žalobcu v tomto diskriminačnom spore, či a kedy toto bremeno prešlo na žalovaného (uplatnenie zásady obráteného dôkazného bremena v tomto antidiskriminačnom spore). Pritom dovolateľ argumentuje, že v tejto otázke sa odvolací súd mal odkloniť od rozhodnutia 6Cdo/449/2013 s odvolaním sa na požiadavku zohľadnenia tzv. komparátora, ktorá problematika je odlišná od problematiky unesenia, resp. prenesenia dôkazného bremena a preto takéto vymedzenie nemožno považovať za náležité vymedzenie odklonu odvolacieho súdu od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Pritom diskriminačným sa môže stať aj také konanie, ktoré nemá komparátora. Z uvedeného dôvodu vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) nespĺňa zákonom stanovenú požiadavku kladenú na spôsob jeho vymedzenia v zmysle § 432 ods. 2 CSP. Námetka dovolateľa ohľadom nepreukázania porušenia zásady rovnakého zaobchádzania je iba polemikou s právnym posúdením veci na ktorom súdy založili svoje rozhodnutia.

18.6. Dovolateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP

majúc za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená a to nastolením otázky: „Je prenesenie dôkazného bremena na žalovanú stranu v prípade posúdenia otázky možnej diskriminácie týkajúcej sa výberového konania vedúceho zamestnanca podľa zákona č. 552/2003 Z. z. automatické, resp., má zaťažovať žalobcu i žalovaného pomerne, a tak i žalobca má svoje tvrdenia reálne preukázať?“

18.7. V danom prípade žalovaná vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, by mal dovolateľ a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom, b/ uviesť, ako ju riešil odvolací súd, c/ dôvodiť, že právna otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená a d/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k právnemu posúdeniu veci, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená jasným, zrozumiteľným a nepochybným spôsobom. Dovolací súd je viazaný len tým, ako dovolateľ právnu otázku nastolí.

18.8. V dovolaní žalovaný, splňajúci podmienku zastúpenia kvalifikovaným právnym zástupcom v zmysle § 429 ods. 2 písm. a) CSP (dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa), označil dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP avšak ho nevymedzil náležitým zákonom zodpovedajúcim spôsobom, pokiaľ v dovolaní tvrdí, že otázka dôkazného bremena žalobcu a jeho prenosu na žalovaného v antidiskriminačnom spore nebola dovolacím súdom riešená. Uvedený dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP však neobstoí, pretože dovolateľkou nastolená právna otázka už najvyšším súdom riešená bola.

18.8.1. Dovolací súd teda nezdieľa názor dovolateľa, že doposiaľ nebola vyriešená otázka tzv. prenesenia dôkazného bremena v antidiskriminačných sporoch. Na tomto mieste dovolací súd poukazuje napríklad na rozhodnutie dovolacieho súdu sp.zn.: 3Cdo/171/2008 [V prípade vnútroštátnych právnych úprav (§ 13 ods. 7 Zákonníka práce a § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona) platí, že dôkazné bremeno neťaží len a výlučne žalovanú stranu, ale ťaží aj žalobcu. Žalobca musí prioritne uniesť dôkazné bremeno ohľadne skutočností, z ktorých možno odvodiť, že došlo k priamej alebo nepriamej diskriminácii, resp. zásady rovnakého zaobchádzania. Žalobca musí tvrdiť a zároveň aj predložiť také dôkazy (uniesť dôkazné bremeno), z ktorých možno dôvodne usúdiť, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo. Súčasne musí tvrdiť, že pohnútkou diskriminačného konania je jeho rasa, či etnická príslušnosť (pôvod). Až následne sa presúva dôkazné bremeno na žalovanú stranu, ktorá má právo preukazovať svoje tvrdenia, že neporušila zásadu rovnakého zaobchádzania. Uvedenú postupnosť prechodu dôkazného bremena zo žalobcu na žalovaného je potrebné pokladať za zrejmu a nespornú. To, či žalobca v takomto spore unesie svoje dôkazné bremeno záleží od výpovednej hodnoty ním predložených dôkazných prostriedkov. Strana žalobcu je preto na prvom mieste povinná preukázať „zásah na prvý pohľad“ (prima facie), nepostačuje iba samotné tvrdenie žalobcu, či jeho vnútorné presvedčenie alebo vlastný pocit o takomto zásahu. Z uvedeného potom vyplýva, že predložené dôkazné prostriedky by mali mať takú výpovednú hodnotu, aby preukazovali existujúce objektívne okolnosti daného prípadu, pri ktorých bude možné už na prvý pohľad (prima facie) prijať záver o porušení zásady rovnakého zaobchádzania (t.j. o zásahu). Zároveň musí žalobca tvrdiť, že k nerovnakému zaobchádzaniu došlo v dôsledku pohnútky žalovaného o rasovej, či etnickej príslušnosti žalobcu; pohnútku (resp. motív) konania žalovaného žalobca nedokazuje. Ak žalobca nepreukáže, že s ním bolo zaobchádzané neobvyklým spôsobom, teda znevýhodňujúcim spôsobom (t.j. diskriminačne), nemôže byť v spore úspešný]. Správnosť uvedených úvah posilňuje i názor ústavného súdu pod sp. zn. IV. ÚS 16/2009 [Z vnútroštátnej právnej úpravy (do 31. júna 2004 § 13 ods. 7 Zákonníka práce a od 1. júla 2004 § 11 ods. 2 zákona č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred

diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov v spojení s § 13 ods. 5 Zákonníka práce) totiž vyplýva, že dôkazné bremeno v sporoch týkajúcich sa porušenia zásady rovnakého zaobchádzania nezaťažuje len a výlučne žalovanú stranu, ale zaťažuje aj žalobcu. Žalobca musí prioritne uniesť dôkazné bremeno týkajúce sa skutočností, z ktorých možno odvodiť, že došlo k priamej alebo nepriamej diskriminácii jeho osoby. Žalobca musí tvrdiť a zároveň aj predložiť také dôkazy (uniesť dôkazné bremeno), z ktorých možno dôvodne usúdiť, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo. Súčasne musí tvrdiť, že pohnútkou diskriminačného konania je napr. jeho rasa či etnická príslušnosť (pôvod). Až následne sa presúva dôkazné bremeno na žalovanú stranu, ktorá má právo preukazovať svoje tvrdenia, že neporušila zásadu rovnakého zaobchádzania]. Tiež rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/91/2019 (Zo súdnej praxe 43/2021), v ktorom dovolací súd v súvislosti s porušením zásady rovnakého zaobchádzania zaujal názor k uplatneniu zásady tzv. obráteného (preneseného) dôkazného bremena tak, že v zmysle tejto zásady žalobca musí tvrdiť, že bol diskriminovaný, zároveň musí označiť rozhodujúce skutočnosti, odôvodňujúce aspoň domnienku, že voči jeho osobe žalovaný porušil zásadu rovnakého zaobchádzania. Žalobca by mal v spore preukázať, že žalovaný sa v rovnakej (obdobnej) situácii správa alebo správal k iným osobám inak (to znamená rozdielne ako sa správa alebo správal k žalobcovi). Sám vnútorný pocit žalobcu alebo jeho presvedčenie, že bol diskriminovaný, nemožno však ešte považovať za relevantný pre záver o porušení zásady rovnakého zaobchádzania. Keď však žalobcom predložené dôkazné prostriedky majú takú výpovednú hodnotu, že preukazujú okolnosti, pri ktorých možno už na prvý pohľad prijať záver o možnosti porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, dochádza k tzv. obráteniu (presunu alebo prechodu) dôkazného bremena. Po obrátení dôkazného bremena je na žalovanom, aby preukázal, že neporušil zásadu rovnakého zaobchádzania. Ak žalobca nepreukáže, že sa s ním zaobchádzalo neobvyklým spôsobom (rozdielnym od správania žalovaného v obdobných prípadoch), nemôže byť v spore úspešný. Nemôže byť v spore úspešný ani v prípade, že žalovaný súdu preukáže, že jeho konanie bolo primerané, odôvodnené okolnosťami a sledovalo oprávnený záujem. V danom prípade Najvyšší súd Slovenskej republiky postupoval v súlade s právnymi závermi, ku ktorým vo vzťahu k problematike tzv. obráteného dôkazného bremena dospel ešte za účinnosti predchádzajúcej procesnej právnej úpravy (účinnnej do 30. júna 2016) v niektorých skorších rozhodnutiach (3Cdo/171/2008, 5Cdo/10/2011, 5Cdo/218/2012). Právne závery vyjadrené v komentovanom rozhodnutí (aj keď procesne zohľadňovalo predchádzajúcu právnu úpravu) sú pre súdnu prax plne použiteľné aj v súčasnosti.

18.9. Dovolací súd uvádza, že vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP nezodpovedá právnej úprave. Ex officio ingerencia dovolacieho súdu majúca za následok reštauráciu dovolacieho dôvodu s novým vymedzením jeho obsahu, patričným komentárom i hľadaním a označením vhodnej judikatúry dovolacieho súdu, možná nie je, lebo dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na vlastných domnienkach alebo predpokladoch, nemôže nahradzovať kvalifikovaný servis poskytovaný kvalifikovaným zástupcom, lebo vymedzenie predmetu a rozsahu dovolania patrí do výlučnej sféry dovolateľa (porovnaj IV. ÚS 372/2020).

18.10. Žalovaným nastolená otázka vychádza i z toho, že žalobca je v antidiskriminačnom spore zaťažený určitým dôkazným bremenom. Takto položená otázka a jej vyriešenie však nie je relevantnou otázkou, na ktorej súdy založili svoje rozhodnutie, t. j. ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. V takom prípade platí, že právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Súdy totiž svoje rozhodnutia nezaložili primárne na tom, že žalobcu v tomto spore neťaží dôkazné bremeno, práve naopak súdy vychádzali zo všetkých vykonaných dôkazov, tiež z takých ktoré označil a predložil i žalobca. Odvolací súd v bode 18. odôvodnenia svojho rozsudku poukázal na to, že súd prvej inštancie nevychádzal len z výpovede žalobcu, ale vo veci vychádzal aj z výpovedí svedkov a predložených listinných dôkazov (zápisnice). Pokiaľ dovolateľ namietal i správnosť a úplnosť skutkových zistení ohľadom nerovnakého zaobchádzania, tieto nie je dovolací súd oprávnený preskúmať, pretože v zmysle ustanovenia § 442 CSP je viazaný skutkovým stavom, z ktorého vychádzal odvolací súd. Dovolací súd totiž nie je treťou inštanciou a dovolanie nie je koncipované ako ďalší riadny opravný prostriedok. Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

19. Z týchto dôvodov dovolací súd dovolanie žalovaného, v ktorom namietal nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

20. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

20.1. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti a právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (napr. Najvyšší súd Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/144/2019, 4Cdo/108/2019).

21. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

22. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.